

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра лісового та садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 17.10.2018 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

РЕКРЕАЦІЙНЕ ЛІСІВНИЦТВО

підготовки бакалавра

спеціальності 205 Лісове господарство,

206 Садово-паркове господарство

освітньої програми (спеціалізації) Лісове господарство,

Садово-паркове господарство

Програма навчальної дисципліни „Рекреаційне лісівництво” підготовки бакалавра, галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальностей 205 Лісове господарство, 206 Садово-паркове господарство, за освітніми програмами Лісове господарство, Садово-паркове господарство.

Розробник: Войтюк В.П., доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства, к. с.-г. наук, доцент

Рецензент: Степанюк Я.В., доцент кафедри зоології, к. б. наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

протокол № 1 від 03.09, 2018 р.

Завідувач кафедри: (Кичилюк О. В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією біологічного факультету

протокол № 1 від 12.09, 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (Шварц Л. О.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється в таблиці 1, 1а.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	20 Аграрні науки та продовольство 205 Лісове господарство 206 Садово-паркове господарство Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 3
		Семестр 5-ий
		Лекції 32 год.
ІНДЗ: є		Практичні 32 год.
		Самостійна робота 48 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен

Таблиця 1а

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	20 Аграрні науки та продовольство 205 Лісове господарство 206 Садово-паркове господарство Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2
		Семестр 3-ій
		Лекції 6 год.
ІНДЗ: немає		Практичні 6 год.
		Самостійна робота 94 год.
		Консультації 14 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Метою викладання навчальної дисципліни „Рекреаційне лісівництво” є набуття студентами знань про функціональне призначення рекреаційно-оздоровчих лісів та їх роль в контексті сучасних екологічних проблем, вплив рекреаційних навантажень на лісові екосистеми, властивості лісопаркових ландшафтів і їх класифікацію, завдання, методи та організаційно-технічні показники ландшафтних рубок, способи формування лісопаркових ландшафтів у лісостанах різного породного складу.

Основними завданнями дисципліни „Рекреаційне лісівництво" є формування у студентів теоретичних знань і практичних умінь із ведення лісового господарства у рекреаційно-оздоровчих лісах, поліпшення їх естетичних, декоративних, санітарно-гігієнічних властивостей та підвищення стійкості до рекреаційних навантажень.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- зміст і завдання рекреаційного лісівництва;
- основні поняття, терміни та визначення;
- структуру та цільове призначення рекреаційно-оздоровчих лісів, порядок ведення лісового господарства в лісах зелених зон;
- санітарно-гігієнічні функції приміських лісів;
- негативні наслідки рекреаційного лісокористування та оптимальні шляхи їх попередження;
- естетичні та санітарно-гігієнічні властивості різних типів лісових ландшафтів;
- класифікацію лісопаркових ландшафтів;
- класифікацію та основні положення ландшафтних рубок;
- методи, способи та організаційно-технічні показники ландшафтних рубок догляду;
- прийоми поліпшення ландшафтно-художніх показників лісопаркових ландшафтів;

вміти:

- об'єктивно оцінювати роль і значення рекреаційно-оздоровчих лісів;
- розробляти та запроваджувати проекти розвитку комплексної зеленої зони міста з метою покращення умов відпочинку населення;
- визначати рекреаційну ємність лісових ділянок;
- встановлювати стадію рекреаційної дигресії лісових ділянок;
- давати рекреаційну оцінку лісопаркових ландшафтів;
- пропонувати систему організаційно-технічних та лісівничо-біологічних заходів з метою покращення умов лісового відпочинку;
- формувати цільові типи лісопаркових ландшафтів у насадженнях різного породного складу, проводити догляд за узліссями;
- проектувати і здійснювати заходи щодо підвищення стійкості лісів до рекреаційних навантажень.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни представлена в таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Ведення лісового господарства у рекреаційно-оздоровчих лісах					
Тема 1. Значення приміських лісів у контексті сучасних екологічних проблем. Вплив рекреації на лісові екосистеми	11	4	2	-	5
Тема 2. Лісові і лісопаркові ландшафти та їх класифікація	10	2	2	1	5
Тема 3. Ландшафтні рубки	10	2	2	1	5
Тема 4. Особливості ландшафтних рубок у насадженнях різного породного складу	10	2	2	1	5
Разом за змістовим модулем 1	41	10	8	3	20
Змістовий модуль 2. Ведення лісового господарства у експлуатаційних лісах					
Тема 5. Народногосподарське завдання лісівництва та класифікація рубок	6	2	2	-	2
Тема 6. Головне користування лісом. Види вибіркового рубок	6	2	2	-	2
Тема 7. Суцільнолісосічні рубки	9	2	2	1	4
Тема 8. Концентровані й умовно-суцільні рубки	6	2	2	-	2
Тема 9. Поступові рубки	11	2	4	1	4
Тема 10. Нерівномірно-поступові рубки	7	2	2	1	2
Тема 11. Технологія рубок головного коритсування і поновлення лісу	8	2	2	-	4
Тема 12. Очистка місць рубок	6	2	2	-	2
Тема 13. Догляд за лісом	7	2	2	1	2
Тема 14. Рубки догляду в лісостанах різного складу	13	4	4	1	4
Разом за змістовим модулем 2	79	22	24	5	28
Усього годин	120	32	32	8	48

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота студентів полягає у підготовці до виконання лабораторних завдань. Теми для самостійного опрацювання наведені в таблиці 3.

Таблиця 3

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Рекреаційне лісівництво як навчальна дисципліна	8
2	Значення приміських лісів у контексті сучасних екологічних проблем. Вплив рекреації на лісові екосистеми	8
3	Лісові і лісопаркові ландшафти та їх класифікація	8
4	Ландшафтні рубки	10
5	Особливості ландшафтних рубок у насадженнях різного породного складу	14
	Усього годин	48

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Індивідуальна робота чи індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) студентів (за вибором) передбачає:

- 1) написання рефератів (підготовку огляду наукової літератури по даній темі);
- 2) складання конспектів лекцій (українською та англійською мовами);
- 3) підготовку ілюстративного матеріалу за темами, які вивчаються (виготовлення таблиць, схем, малюнків, фото, презентацій);
- 4) підготовку матеріалів та доповідей до наукових конференцій.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістовних модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ (табл.4). Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
- 2) виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
- 3) модульні контрольні роботи (максимум 60 балів): МКР1 – 20 балів, МКР2 – 40 балів.

Таблиця 4

Поточний контроль (мах = 40 балів)			Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
Т 1- Т 4	Т 5 – Т 14	10	20	40	100
8	22				

Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Свириденко В.Є. Лісівництво: Підручник / В.Є. Свириденко, О.Г. Бабіч, Л.С. Киричок. – К.: Арістей, 2004. – 544 с.
2. Свириденко В.Є. Лісівництво / В.Є. Свириденко, А.Й. Швиденко. – К.: Сільгоспосвіта, 1995. – 364 с.
3. Швиденко А.Й. Лісівництво / А.Й. Швиденко. – Чернівці: Рута, 2004. – 304 с.
4. Погребняк П.С. Общее лесоводство / П.С. Погребняк. – М.: Колос, 1968. – 440 с.
5. Тюльпанов Н.М. Лесопарковое хозяйство / Н.М. Тюльпанов. – М.: Стройиздат, 1975. – 112 с.
6. Тюльпанов Н.М. Рубки ухода в лесах зеленых зон / Н.М. Тюльпанов. – М.: Лесн. пром-сть, 1968. – 64 с.
7. Свириденко В.Є. Практикум з лісівництва. Навчальний посібник / В.Є. Свириденко, Л.С. Киричок, О.Г. Бабіч. – К.: Арістей, 2008. – 416 с.

Додаткова:

8. Лісовий кодекс України / Закон України № 3404-IV “Про внесення змін до Лісового кодексу України”; [Затв. Постановою ВР України 08.02.2006]. – К., 2006. – 15 с.

9. Атрохин В.Г. Ландшафтное лесоводство / В.Г. Атрохин, В.Я. Курамшин. – М.: Экология, 1991. – 175 с.
10. Большаков Н.М. Рекреационное лесопользование / Н.М. Большаков. – Сыктывкар, Изд-во СЛИ, 2006. – 312 с.
11. Бондаренко В.Д. Ліс і рекреація в лісі: навч. посібник / В.Д. Бондаренко, О.І. Фурдичко. – Львів: Світ, 1994. – 232 с.
12. Бондаренко В.Д. Ведение хозяйства в рекреационных лесах / В.Д. Бондаренко, В.А. Кучерявый, Ю.В. Шудря. – Львов: ЛЛТИ, 1986. – 39 с.
13. Генсірук С.А. Ліси України / С.А. Генсірук. – Львів: Наук. тов. ім. Шевченка, УкрДЛТУ, 2002. – 496 с.
14. Генсирук С.А. Рекреационное использование лесов / С.А. Генсирук, М.С. Нижник, Р.Р. Возняк. – К.: Урожай, 1987. – 248 с.
15. Казанская Н.С. Рекреационные леса / Н.С. Казанская, В.В. Лапина, Н.Н. Марфенин. – М.: Лесн. пром-сть, 1977. – 96 с.
16. Кучерявый В.А. Зеленая зона города / В.А. Кучерявый. – К.: Наукова думка, 1981. – 248 с.
17. Молчанов А.А. Влияние леса на окружающую среду / А.А. Молчанов. – М.: Наука, 1973. – 360 с.
18. Пряхин В.Д. Пригородные леса / В.Д. Пряхин, В.Т. Николаенко. – М.: Лесн. пром-сть, 1981. – 245 с.
19. Родічкін І.Д. Лісопарки України / І.Д. Родічкін. – К.: Будівельник, 1968. – 188 с.
20. Середін В.І. Ліс – база відпочинку / В.І. Середін, В.І. Парпан. – Ужгород: Карпати, 1988. – 107 с.
21. Тихонов А.С. Классическое лесоводство в рекреационных лесах / А.С. Тихонов. – Л.: ЛЛТА, 1983. – 44 с.
22. Чижова В.П. Рекреационные нагрузки в зонах отдыха / В.П. Чижова. – М.: Лесн. пром-сть, 1977. – С. 48.
23. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних ділянок” від 16.05.2007, № 733.
24. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів” від 12.05.2007, № 724.
25. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Санітарних правил в лісах України” від 27.07.1995, № 555.

Інформаційні ресурси

1. Адреси бібліотек:

бібліотека Українського науково-дослідного інституту гірського лісівництва
ім. П.С. Пастернака – вул. Грушевського, 31, м. Івано-Франківськ;

бібліотека Національного лісотехнічного університету України – вул. Генерала
Чупринки, 101, м. Львів.

2. Інтернет-ресурси:

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського;

<http://dklg.kmu.gov.ua> – Державне агентство лісових ресурсів України.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен. На підсумковий контроль виносяться наступні основні питання:

1. Зміст рекреаційного лісівництва як навчальної дисципліни.
2. Становлення і розвиток рекреаційного лісівництва.
3. Киснепродуктивна і вуглецедепонувальна функції лісових екосистем.
4. Іонізаційний ефект лісових екосистем.
5. Фітонцидна функція лісових екосистем.
6. Пило- і газозахисна функція лісів.
7. Шумозахисна функція лісів.
8. Позитивний вплив приміських лісів на мікроклімат і стан повітря міст.
9. Функціональне призначення і структура рекреаційно-оздоровчих лісів.
10. Поділ лісів зелених зон за функціональним призначенням та особливості ведення господарства в окремих частинах.
11. Рекреаційні навантаження на лісостани та їх регулювання.
12. Рекреаційна дигресія лісів та її стадії.
13. Трансформація живого надгрунтового покриву під впливом рекреації.
14. Вплив рекреації на лісову підстилку і ґрунт.
15. Вплив рекреації на природне поновлення і деревостан.
16. Сформулюйте поняття “лісовий” та “лісопарковий ландшафт”.
17. Естетичні та гігієнічні властивості ландшафтів темнохвойних лісів.
18. Естетичні та гігієнічні властивості ландшафтів світлохвойних лісів.
19. Естетичні та гігієнічні властивості ландшафтів широколистяних лісів.
20. Естетичні та гігієнічні властивості ландшафтів дрібнолистяних лісів.
21. Естетичні та гігієнічні властивості ландшафтів мішаних хвойно-листяних лісів.
22. Класифікація ландшафтів, розміщених у зеленій зоні міст (за В.О. Кучерявим).
23. Класифікація лісопаркових ландшафтів (за Н.М. Тюльпановим). Ландшафти закритого простору.
24. Класифікація лісопаркових ландшафтів (за Н.М. Тюльпановим). Ландшафти напіввідкритого простору.
25. Класифікація лісопаркових ландшафтів (за Н.М. Тюльпановим). Ландшафти відкритого простору.
26. Рекреаційна оцінка території.
27. Завдання ландшафтних рубок та їх класифікація.
28. Принципи формування ландшафтних ділянок.
29. Суть ландшафтного методу рубок формування та його відмінності від рубок догляду.
30. Особливості формування ландшафтів закритого та напіввідкритого простору.
31. Основні показники, які визначають ландшафтно-художні переваги лісопаркових ландшафтів, і прийоми їх поліпшення.
32. Рубки догляду за складом порід при формуванні лісопаркових ландшафтів.
33. Рубки догляду за якістю дерев при формуванні лісопаркових ландшафтів.

34. Рубки догляду за просторовим розміщенням дерев при формуванні лісопаркових ландшафтів.
35. Санітарно-ландшафтний спосіб формування лісопаркових ландшафтів.
36. Організаційно-технічні показники ландшафтних рубок.
37. Особливості формування лісопаркових ландшафтів у соснових насадженнях.
38. Особливості формування лісопаркових ландшафтів у ялинових насадженнях.
39. Особливості формування лісопаркових ландшафтів у березняках.
40. Особливості формування лісопаркових ландшафтів у мішаних хвойно-листяних насадженнях.
41. Особливості формування лісопаркових ландшафтів у дібровах.
42. Які функції виконують узлісся у лісопаркових ландшафтах ?
43. Формування узлісь у лісопаркових ландшафтах.
44. Заходи щодо підвищення стійкості лісів зелених зон до рекреаційних навантажень.